

Benjamin FRANKLIN

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Benjamin Franklin

Narozen - [17. ledna 1706](#), [Governors Island](#) u [Bostonu](#), [Massachusetts](#), [USA](#)

Zemřel - [17. dubna 1790](#), [Filadelfie](#), [Pensylvánie](#), [USA](#)

Pseudonym **Richard Saunders**, americký [státník](#), [diplomat](#), vydavatel, přírodovědec a [spisovatel](#). Byl jedním ze zakladatelů americké demokratické kultury, je známý jako vynálezce [bleskosvodu](#). V roce [1740](#) založil [Pensylvánskou univerzitu](#), první univerzitu ve Spojených státech.

Po Franklinovi je pojmenována dnes zastaralá jednotka elektrického náboje ([franklin](#)) a zinečnoželezitý nerost [franklinit](#)

Biografie

Pocházel z chudých poměrů (otec byl chudým mydlářem), původně se vyučil u svého bratra knihařem a knihkupcem. Další vzdělání získal jako [autodidakt](#). Brzy začal sám psát a publikovat v bratrově časopise *New England Current*. V roce [1723](#) odešel nejprve do [New Yorku](#), pak do Filadelfie a v roce [1724](#) do [Londýna](#), kde pracoval jako [knihtiskař](#).

Vrátil se v roce [1726](#). Později si otevřel tiskárnu, knihkupectví a papírnickví. Vydával časopis *Pensylvania Gazette* a od roku [1732](#) pod pseudonymem *Richard Saunders* almanach *Poor Richard's Almanack*, který v Čechách překládal [Josef Jungmann](#) pod názvem *Chudý Richard, aneb Cesta k blahobytu*.

Franklin se aktivně věnoval veřejnému životu i přírodovědným výzkumům. V roce [1753](#) vynalezl [bleskosvod](#), nebyl však první. Popsal jej v dopise datovaném [17. září](#). Vydal do roku 1774 čtyřsvazkové pojednání o elektřině. S pokusy přestal někdy kolem roku [1757](#). Byl jmenován [čestným doktorem](#) mnoha univerzit.

V roce [1754](#) byl za [Pensylvánii](#) vyslán do kongresu osad, kde předložil první návrh americké ústavy. Po vzniku USA pak spolupracoval i na její definitivní verzi. Roku [1775](#) uzavřel ve [Francii](#) dohodu o pomoci koloniím, která zajistila materiální pomoc v boji za nezávislost. Po návratu se stal známým senátorem za Pensylvánii.

Vynalezení bleskosvodu

V roce [1752](#) se Benjamin Franklin rozhodl zjistit, jestli existuje souvislost mezi elektrickým proudem a bleskem. Provedl velmi nebezpečný pokus. Vzal papírového draka a připevnil ho ke kovové tyči. Potom přivázal konec provázku na klíč a vyšel do bouře. Když drak vyletěl do bouřkového mraku, uviděl jiskry a cítil náraz, jak elektřina z mraku prošla z draka po provázku ke klíči.

Benjamin Franklin ([David Martin, Londýn, 1767](#))

Potom Franklin vyrobil a vyzkoušel funkční bleskosvod. Nebyl však první - v téže době jej nezávisle na Franklinovi vynalezl český kněz [Prokop Diviš](#). Dnes jsou všechny budovy vybaveny bleskosvody, které přitahují blesk lépe než budova samotná. Připojený vodič odvede elektrický proud bezpečně do země a zabrání tak poškození budovy.

Benjamin Franklin a šachy

Se jménem Benjamína Franklina jsou spjaty počátky [amerického šachu](#), jehož byl Franklin velkým příznivcem. Ve svých vzpomínkách například líčí, jak kolem roku [1733](#) hrával jako student italského jazyka se svým přítelem ze studií šachy a měl s ním dohodu, že ten, kdo prohraje šachovou partii, se musí za trest naučit nazpaměť dlouhý italský text. Franklin si velmi pochvaloval, jak jeden tímto způsobem druhého "donutil" naučit se dobře italsky, neboť byli vyrovnaní hráči a střídavě se navzájem poráželi.

Franklin, v jehož domě ve [Filadelfii](#) se scházel jeden z prvních kroužků šachových nadšenců v USA, doporučoval šachy nejen jako hru, ale také jako výborný prostředek výchovy mládeže k sebeovládání a ke schopnosti se soustředit. Rozhodně zdůrazňoval, že šachy jsou nejen zábavou, ale také faktorem, který v člověku podporuje rozvoj mnoha prospěšných psychických schopností potřebných pro každodenní práci a existenci. Tyto názory popsal v článku *Morals of Chess* (Morálka šachu, *Columbian Magazine*, [1786](#)), která je první šachovou

publikací na území [USA](#). V knize například píše: „Šachy nás učí předvídavosti, šíří pohledu, opatrnosti, brání ukvapenosti“. Franklin sám nebyl silným hráčem, ale jeho kniha je plná bystrých postřehů o podstatě šachů a o jejich vlivu na společnost.

Odpověz na otázky:

1. *Jaký vynález je spjat s jeho jménem?*
2. *Kdo nezávisle na něm objevil obdobný vynález,*
3. *Jakou hru si oblíbil a přispěl k jejímu rozvoji v USA?*

ZDROJE TEXTU A OBRÁZKU:

http://cs.wikipedia.org/wiki/Benjamin_Franklin

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/8/80/Benjamin_Franklin_by_Joseph_Siffred_Duplessis.jpg/485px-Benjamin_Franklin_by_Joseph_Siffred_Duplessis.jpg

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/a3/Benjamin_Franklin_1767.jpg/220px-Benjamin_Franklin_1767.jpg